

παγγέλλομεν λοιπόν στον κ. Υπουργό της Παιδείας και στον κ. Μιστριώτη που ζητούσε την απόλυση του κ. Παλαμά, πως ο κ. Χατζιδάκις διδάσκει — έδιδασκε τουλάχιστο έδω και κάμποσα χρόνια — γραμματική της Δημοτικής, δηλαδή της χυδαίας, της άντεθνικής, της μαλλιαρής, αυτής τέλος που δεν μας αφήνει να τραβήξουμε ίσα για την Πόλι. Δυό χρονάκια εξακολούθησε τα άντεθνικά αυτά μαθήματα για τα όποια δεν έσκέφθηκε να διαμαρτυρηθί κανένα από τα πατριωτικά φύλλα, τα όποια τόσον φιλότιμα αγωνίζονται σήμερα να λύσουν το μέγα φιλολογικό ζήτημα... της πρώτης κυκλοφορίας. Και έδιδασκε με όρεξη με φανατισμό το μάθημα αυτό, για το όποιο και φροντιστήριο ακόμα είχε καταρτίσει πληρώνόμενος για την εργασία αυτή την άληθινή από το Δημόσιο. Και μήπως αυτό μόνο; ο κ. Whitney στο βιβλίο του «Αναγνώσματα περί των γενικών αρχών της συγκριτικής γλωσσικής» (σελ. 361) εκφράζεται περιφρονητικώτατα για τους λογίους Έλληνες λέγοντας για αυτούς «οι Έλληνες λόγιοι στερούνται γλωσσικής παιδείας και μεθόδου» (τα συγχαρητήριά μας κ. Μιστριώτη). Και ο κ. Χατζιδάκις που έχει μεταφράσει το αξιόλογο αυτό βιβλίο σε μια ύποσημείωσί του, αφού παραδέχεται πως τα λεγόμενα του συγγραφέα είναι άτυχως άληθινά, αφού θεωρεί άσύγγνωστον την άμέλειαν ότι η νεώτερα γλώσσα μας, δηλαδή η Δημοτική, έμεινε ακαλλιέργητη, ζητεί προς θεραπείαν του κακού τούτου, τί νομίζετε; τίποτε ολιγότερο παρά να ιδρυθί έδρα εν τῷ Ἑλληνικῷ Πανεπιστημίῳ, ὅπως υπάρχουν τοιῦται καί στή Γερμανία καί στή Γαλλία καί στήν Ἀγγλία. Παραπονείται ακόμα που δεν ύποστηρίζονται οι άσχολούμενοι στή μελέτη της Δημοτικής. Τί λέτε λοιπόν; Είπε μεγαλύτερη βλασφημία για την καθαρεύουσα ο Ψυχάρης, ο Πάλλης, ο Εφταλιώτης, ο Παλαμάς; Και είναι να μη κάνουν δέκα επαναστάσεις οι κύριοι φοιτητές, και να μη σκοτωθούν τουλάχιστο είκοσι άνθρωποι όταν ο κ. Χατζιδάκις θεωρεί δυστύχημα που δεν έχουμε στο Πανεπιστήμιο έδρα της Δημοτικής με καθηγητή τον Πάλλη ή τον Ψυχάρη; Μια νέα φοιτητική στάσι ή επανάστασι θα μας παρέιχε τουλάχιστο την εύχαιρίστησι να θαυμάσωμε άλλη μιὰ φορά τις γλαφυρώτατες εκείνες φοιτητικές δηλώσεις με φράσεις σαν την ακόλουθη ακατόπιν της διεκτραγωδήσεως (!!!) της ιερῆς ἡμῶν γλώσσης...» ή προσκαλούνται οι φοιτηταί δια να κανονίσουν τὰς φάσεις

τὰς όποίας λαμβάνει τὸ γλωσσικὸν ζήτημα. Ἐχουν τόση κυριολεξία οι φράσεις αυτές που όρισμένως συντάχτης τους θα είναι ο κ. Μιστριώτης ή ο κ. Κλέωνας Ραγκαβής.

Ἐδρα ιδιαιτέρα ζητάει λοιπόν ο κ. Χατζιδάκις για τὴ διδασκαλία της δημοτικής, καί πολύ λογικά, δηλαδή επιστημονικά, αφού ο ίδιος πάλι στα «Ἀκαδημαϊκά Ἀναγνώσματα του» (σελ. 16) λέει ότι «εξήλεχθη ἔωλος ή δοξασία ότι μόναι αἱ ἀρχαίαι γλώσσαι ἔχουσι γραμματικὴν αἱ δὲ νεώτεραι οὐχί, ὡς δὴθεν οὐδὲν ἄλλο ἢ διεφθαρμένα ἀκανόνιστα καὶ ἀνάξια προσοχῆς τινος λείψανα τῶν ἀρχαίων οὐσαι» Ὅρισμένες σελίδες του βιβλίου αὐτοῦ ἔπρεπε να ξανατυπωθῶν καί να σκορπισθῶν στις τέσσερες άκρες του Ἑλληνισμοῦ για να αποδειχτῆ πως τὴν Καθαρεύουσα δεν τὴν πολεμάει τόσο ο Πάλλης ή ο Ψυχάρης, ὅσο ο για τα μάτια του κόσμου υπέρμαχος της κ. Χατζιδάκις. Ἐνα από τα συνθέστερα επιχειρήματα των καθαρολόγων είναι πως ἐμεῖς από άγνοια τάχα ύποστηρίζουμε τὴ δημοτική. Να τί λέει για αυτό ο κ. Χατζιδάκις (σελ. 14) «είναι δοξασία ότι τὸ ὀρθῶς λαλεῖν γλώσσάν τινα είναι ἔργον ἀνώτερας παιδείας, καί ότι καθόλου ἢ γλώσσα είναι προῖον παιδείας». Στὴν σελ. πάλι 70 μας δίδει τὴν πληροφορίαν, «ὅτι ἡ γραπτὴ Ἀττικὴ διαλεκτος δεν ἐσχηματίσθη κατὰ πκαλιότερα πρότυπα ἀλλὰ κατ' αὐτὸν τὸν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἀνεπτυγμένων πολιτῶν λαλούμενον ζῶντα λόγον» Καί αφού ἡ Ἀττικὴ, δεν ἐσχηματίστηκε κατὰ τὴν Ὀμηρικὴν, γιατί ἡ δική μας γλώσσα να ἀποτελέσῃ ἐξαιρέσι καί να σχηματισθῆ σὸ καλοῦπι της Ἀττικῆς, αφού κατὰ τὸν ἴδιο κ. Χατζιδάκι, στο ἴδιο βιβλίο, (σελ. 194) είναι ἀγλωσσικὸν ἀξίωμα ότι σκοπιμῶς, κατὰ σκέψιν οὔτε προστίθεται οὔτε ἀφαιρεῖται ἐκ τῶν λέξεων τῆς γλώσσης οὔδέποτε οὔδὲ ἔνν.

Βουλγαρόφιλος, μας ὀνόμασε τώρα τελευταία ο κ. Μιστριώτης, καί τὸ πατριωτικὸ σκυλολόδι ἀλλάλαξε, χτυπώντας χέρια καί πόδια, για τὴν ἐξυπνάδα του χαριτόβρυτου καθηγητῆ. Τὴν ἀπάντησι στις πατριωτικῆς αυτές παπαρδέλες ἀφήνουμε να τὴν δώτῃ ο κ. Χατζιδάκις με ὅσα λέει στή σελ. 370—371 του βιβλίου του «καιρός ἤδη να πεισθῶμεν ότι μέγα μέρος του τυπικοῦ, της συντά-

ξεως, πλεῖσται σημασίαι καί μέγα μέρος τῶν λέξεων ἠλλοιωθῆσαν σὺν τῷ χρόνῳ ὅπως πανταχοῦ της γῆς ἐν πάσῃ γλώσσῃ παρατηροῦνται σύμψασαι αἱ ἀλλοιώσεις αὗται, οὔτως ἀνάγκη να ὑποθεθῆ ότι ἐγένετο καί ἐν τῇ ἡμετέρᾳ, ἐκτὸς ἐάν τις πείσῃ ἑαυτὸν, ότι αὕτη είναι Τέρας τι, οὔτε ἐξεισομένη οὔτε ἀλλοιούμενη κατὰ τοὺς γενικοὺς τῶν γλωσσῶν νόμους· είναι ἀνάγκη ἀπαραιτήτος να ἀποβάλωμεν τὴν ἀτοπωτάτην ἀνάμειξιν τῆς ψευδοῦς φιλοπατρίας καί τῶν ἔθνικῶν προλήψεων μετὰ της ἐξετάσεως τῶν επιστημονικῶν ζητημάτων, καί να θελήσωμεν να ἴδωμεν ὀρθοῦς ὁμμασι αὐτὰ τὰ πράγματα πως ἔχουσι, ἄλλως τε ἀφοῦ οὔδὲνα θα δυνηθῶμεν δια τῶν δικηγορικῶν στρεψοδικιῶν να πείσωμεν».

Ἐλαβε γνῶσι ο κ. Υπουργός της Παιδείας του βιβλίου αὐτοῦ τὸ ὅποιο τόσον ἀδιάντροπα ὑπονομεύει τὰ ἔθνικα συμφέροντα γράφοντας κοντὰ σ' ἄλλα ότι εἰς λύσιν τῶν ἠθολογικῶν ζητημάτων ὑπάρχουσι σήμερον πολλῶ πλεῖονα καί πολλῶ ἀκριβέστερα σωματικὰ καί ψυχολογικὰ γνωρίσματα ἢ ἡ προφορά της γλώσσης (καί καθόλου ἢ γλώσσα) ὅπως συμβαίνει καί με τοὺς σημερινούς Γερμανούς, που δεν παύουν να είναι γνησιώτατοι ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Γερμανῶν με τὸ να ἀλλάξῃ καταπληκτικὰ ἢ προφορὰ καί ἡ γλώσσά των; Ἐάν ο κ. Μιστριώτης δεν ζητήσῃ ἀπὸ τὴν κυβέρνησι να ἐμποδίσῃ τὴν κυκλοφορία του βιβλίου του Βουλγαροῦ Χατζιδάκωφ θα πῆ πως ο κ. Μιστριώτης είναι πουλημένος στήν Πανσλαβιστικὴ Ἑταιρία!

Σπάρτη

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

Δαδῆς (σὲ ράφτικο). Πόσα θέλεις να μου κάνεις μιὰ φορεσιά ρούχα;
 Ράφτης. 150 δραχμές.
 Δαδῆς. Εἶναι πολλά. Σοῦ δίνω 100.
 Ράφτης. Πολὺ καλὴ, ἔς είναι (τοῦ παίρνει μέτρο).
 Φίλος (ἀφοῦ βγῆκαν ἀπὸ τὸ ράφτικο). Δὲ μου λές, Δαδῆ, γιατί ἔκανες συμφωνίες; Τί σὲ μέλλει; 150 ἢ 100 δραχμές; Ἐπὸ ἔτσι κι' ἔτσι ποτὲς δεν πληρώνεις.
 Δαδῆς. Ναί είναι ἀλήθεια, μὰ πάλι δὲ θέλω ὁ ἄνθρωπος να χάσει περισσότερα παρ' ὅτι είναι ἀνάγκη. Ἀφοῦ μπορεῖ να γλυτώσει με 100 δραχμές, γιατί να ζημιωθεῖ 150; Θὰ είναι ἀσυνειδησία.

ἄλλη μεριὰ ἀερολογούσαν ὅσοι καμώνονταν πως ἔνοιωθαν τὸν Ράτκιν, ἀπὸ τὴν παρὰ ἄλλη ὀργίαζαν οι ψευδοβουσιαστές στο Γκαίτε. Μερικοὶ ἐβάλληκαν να μας πείσουν, πως φιλοσοφοῦν καί κρίνουν με τὸν τρόπο του Νίτσι, ἄλλοι με τὸν τρόπο του Ἐμερσον κι' ἄλλοι με τοῦ Ταίν. Ἡ ποίηση ἀνεμοδέρνονταν — μιλῶ πάντα για ὅσα γίνονταν στα περιδικὰ αὐτὰ — γύρω στο Βερλαίν ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη γύρω στο Μωρεάς· ἔκαναν πως συμβολίζουν ἀπὸ δῶ, κι' ἀπὸ καὶ προσπαθοῦσαν να δείξουν πως βυθίστηκαν στὴ Γερμανικὴ ἔμπνευσι. Οι ψυχολόγοι ἀκολούθοῦσαν τις ψυχολογικῆς ἀρχῆς του «Mercure de France» κι' οι κριτικοὶ καταφρονοῦσαν κάθε σύστημα. Ὅλα γίνονταν χωρὶς κανένα σκοπὸ καί χωρὶς μέθοδο, κι' ὅλα ἔφεραν στοῦ χαλασμοῦ τὸ δρόμο μονάχα, καθὼς μας ἀπόδειξε καθαρὰ ἡ ἀξιοθρήνητη ἐλεῖνη φανέρωσι στο «Περιοδικὸν μας» μιὰς σειράς νέων ποιητῶν, πεζογράφων, κριτικῶν, που πέρασαν τοὺς δασκάλους τους καί τοὺς ὀδηγούς τους στήν ἀναρχία της σκέψης καί της ἰδέας, κ' ἡ ἐρήμωσι του «Διόνυσου» ἀπὸ συνεργάτες, ὡς που ἀνυπακούστικη να ζήσει τὴ λίγη ζωὴ του με μεταφραστικῆς μόνο. Ἄν ὁ «Διόνυσος»

εἶχε για σκοπὸ του να μας γνωρίσει τὴ σύγχρονη ξένη φιλολογία ὅπως-ὅπως, δίχως ἀρχῆς καί πρόγραμμα, πέτυχε τὸ σκοπὸ του, ὅπως πέτυχε καί τὸ «Περιοδικὸν μας», ἂν ὄνειρό του ἦταν να γίνει νοικοκυρμένο οἰκογενειακὸ περιοδικὸ, καθὼς τὴν «Εὐτέρπη», τὴν «Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη», τὰ «Μύρια Ὅσα», τὴν «Ἐστία» στα πρώτὰ της χρόνια.

Εἶναι λυπητερό πρᾶμα ν' ἀνασκαλεύει κανένας τὴ σκόνη τῶν πεθαμένων· μὰ γεννάει περισσότερη λύπη ἡ σκέψη, ότι μπορούσαν καί πεθαμένα να σκορποῦν τὴ ζωὴ τὰ περιοδικὰ ἐκεῖνα, ἂν τὴν πρώτη καί μεγαλύτερη θέση σ' αὐτὴ δεν εἶχεν ἡ ἀμφιβολία, που κλειοῦσαν μέσα στὴν ψυχὴ τους κ' οι διάφοροι συντάχτες τους. Κι' αὐτὴ ἦταν ἀφορητὴ να βλέπουμε σήμερα τοὺς περισσότερους δίχως ἰδέες ἀτομικῆς καί δημιουργικῆς, δίχως προσωπικότητα, ἐκεῖ που θέλησαν να γίνουν ἀρχηγοὶ ἐπανάστασης. Καί μπορεῖ να εἰπεῖ κανένας, ότι ἄλλοιως δεν ἦταν δυνατὸ να γίνει, ἀφοῦ κι' αὐτοὶ βγῆκαν ἀπὸ κοινὸ, που ἀμφιβάλλει καί που δὲ βρῆκεν ἀκόμη τὸ δρόμο της ζωῆς.

Ὅτι καλὸ — γιατί δεν ἔλειψε καί τὸ καλὸ ἀπ'

αὐτὰ — κι' ὅτι κακὸ ἔκαναν γενικώτερα θα μας δοθεῖ ἀφορητὴ να τὸ εἰπούμε, ὅταν ἀργότερα μιλήσουμε για τὰ περιοδικὰ, που βγαίνουν σήμερα· γιατί ὁ λόγος ἔως ἐδῶ ἦταν για ὅσα κοιμοῦνται τὸν αἰώνιον ὕπνο.

Ἡ ἘΘΝΙΚὴ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ἙΛΛΑΔΟΣ
 γνωστοποιεῖ

ὅτι κατετέθη παρ' αὐτῇ τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν δια τὴν πληρωμὴν τοῦ τοκομεριδίου λήξεως 19)1 Ἰανουαρίου 1904 τῶν ἐξῆς Ἐθνικῶν Δανείων:

5 ο)ο 1881	πρὸς φρ. χρ. 4.—
5 ο)ο 1884	» » » 4.—
4 ο)ο 1887 (Μονοπωλιῶν)	» » » 4.—
5 ο)ο 1893 (Κεφαλαιῶσ.)	» » » 2.30
4 ο)ο 1902 (Ἑλλ. Σ.δ.)	» » » 10.50

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3 Δεκεμβρίου 1903

(Ἐκ τοῦ γραφεῖου)